

Essay Leonard Ornstein
Fotografie Bart Maat

A silhouette of a man in a suit and tie, facing right, against a vibrant red background. The man is positioned in the upper half of the frame, and his silhouette is dark against the bright red light. The overall mood is dramatic and somber.

Het kabinet dat van *niemand* was

Plenaire zaal, 10 juli 2023 →
Minister-president Mark Rutte in een groepsknuffel met VVD-Kamerleden.
Hij maakte zojuist bekend te willen stoppen als VVD-leider.

Het kabinet dat van *niemand* was

16 mei 2024
Presentatie regeerakkoord
aan de voorzitter van de
Tweede Kamer Martin Bosma

Torentje, 2 juli 2024
Oud-minister-president Mark Rutte wordt
uitgezwaaid door minister-president
Dick Schoof en secretaris-generaal
Gert-Jan Buitendijk (P.60).

Huis ten Bosch, 2 juli 2024
De traditionele bordesfoto van
het nieuwe kabinet (P.59).

Beëdiging Kabinet
Schoof
2 juli 2024

Staatssecretaris Nora
Achahbar (NSC) dient
ontslag in na tumultueuze
vergadering op het Catshuis
15 november 2024

De NSC-ministers
verlaten het kabinet na
meningsverschil over
Israël/Gaza-beleid
22 augustus 2025

Einde kabinet Schoof.
Installatie minderheids-
kabinet Jetten, bestaande
uit de partijen D66, VVD
en CDA
23 februari 2026

28 mei 2024
Bekendmaking
Dick Schoof als beoogd
minister-president

3 en 4 juli 2024
Presentatie en debat
regeringsverklaring

3 juni 2025
Val kabinet Schoof.
De minister-president dient
zijn ontslag in bij de koning.
Aanleiding: PVV ontevreden
vanwege onvoldoende steun
voor aanscherping asielbeleid
door coalitiepartners

29 oktober 2025
Verkiezingen Tweede
Kamer. Rob Jetten (D66)
is de grote winnaar.
De regeringspartijen
leiden forse verliezen

Ministerie van Algemene Zaken, 23 februari 2025
Oud-minister-president Dick Schoof zwaait af
bij het ministerie van Algemene Zaken (P.160).

Colofon

Uitgave

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
wbooks.com

Tekst

Leonard Ornstein

Fotografie

Bart Maat

Ontwerp

Marline Bakker

© 2026 WBOOKS Zwolle / de auteurs

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.
© c/o Pictoright Amsterdam 2026.

ISBN 978 94 625 8802 8
NUR 697

Inhoud

Tijdslijn	6
Voorwoord	8
Colofon	10
De koning is dood, leve de koning	12
Het begin werd meteen het einde	15
Op reis zonder koffer	18
Het gepruts van de PVV	19
Ontroostbare Omtzigt	21
De VVD speelde <i>hardball</i>	23
Man zonder mandaat	25
De politieke rellen	26
Gastheer van trotse Trump	27
De val: toneelstuk in twee bedrijven	28
Conclusie: schamele resultaten na een jaartje regeren	29
Bronnen	31
Beeldessay	33

De politieke rellen

Ten tijde van een politieke rel moet de minister-president onmiddellijk kunnen handelen. Dan is politiek instinct een onmisbare kwaliteit. Er was een rel afgeleid van het Gaza-dossier en plaats van handeling was Amsterdam. Op 7 november 2024 speelde Ajax tegen de Israëlische voetbalclub Maccabi Tel Aviv. De sfeer in Amsterdam was gespannen. Voorafgaand en na de wedstrijd waren er opstootjes en incidenten, culminerend in achtervolgingen van mensen die werden aangezien voor ‘Maccabi-supporter, Israëliisch of Joods’. Ook gingen belagers hen te lijf en werden enkele supporters ernstig mishandeld: kleine groepen relschoppers verspreidden zich in de binnenstad en aangrenzende buurten en pleegden gewelddadige ‘hit and run’-acties. Die waren gericht op Israëlische supporters en op uitgaanspubliek. De Amsterdamse burgemeester Femke Halsema probeerde de minister-president te bellen voor overleg over deze noodsituatie. Schoof zat op dat moment in Boedapest. Zij sprak in op zijn privé-telefoon, maar kreeg hem die nacht niet te pakken. Er was sprake van een miscommunicatie. Halsema zou later in een uitgebreide brief van twaalf kantjes aan de gemeenteraad verklaren dat Schoof door haar noodoproepen heen sliep en pas ’s ochtends bereikbaar was. Schoof zou contact opnemen met de Israëlische minister-president Netanyahu en de aanval sterk veroordelen: “Wij mogen niet wegkijken bij antisemitisch gedrag in onze straten.”

Er waren in de regeerperiode van slechts anderhalf jaar genoeg relletjes, incidenten en misverstanden. Dat kon gaan over de huizen die maar niet gebouwd werden vanwege de stikstofuitstoot die maar niet naar beneden ging of er was weer deining rondom asielminister Faber die weigerde om medewerkers van het asielbeleid een lintje uit te reiken. Ze had dit aan Schoof moeten laten. De lintjesuitreiking is een formaliteit. Hij was geërgerd, ze had van een muis een olifant gemaakt.

Er was meer gesteggel over dit thema. Over het veilig verklaren van delen van Syrië en de te ‘luxe’ opvang van asielzoekers volgens Wilders. Splijtzwam was ook de verplichting van gemeenten om statushouders een huis te geven. De rellenlijst is nog niet ten einde. Er was gedoe over Oekraïne en de te nemen maatregelen. Schoof wilde maximale steun aan Oekraïne en zegde 3,5 miljard euro toe. PVV en BBB waren daar verontwaardigd over en vonden de financiële steun te ver gaan.

NSC, PVV en BBB verzetten zich tegen de wens van de Europese Commissie om schulden te maken voor investeringen in de Europese defensie. Hiermee gingen ze lijnrecht in tegen het kabinet, en in het bijzonder tegen Schoof. Hij was er al mee akkoord gegaan. Uiteindelijk kwam er een compromis, waar Schoof mee uit de voeten kon.

Politieke onenigheid en onderling gekibbel kunnen er zijn in een kabinet, als partijen maar een zeker basisrespect voor elkaar hebben en er enig vertrouwen in elkaar is. Als dat ontbreekt, kan elke misser in een politieke rel ontaarden.

Schoof werd geconfronteerd met een mix aan schandalen en missers, waar hij steeds op moest reageren. Daardoor kon het kabinet amper regeren. Het waren hinkstap-sprongen van incident naar incident.

De VVD wilde de staatsschuld niet vergroten. Zij wilden een solide financieel beleid. BBB, NSC en PVV vonden het geen probleem de staatsschuld op te laten lopen. Met deze uiteenlopende stellingnames binnen een kabinet is het buitengewoon lastig regeren.

Gastheer van trotse Trump

Internationaal stond Nederland in de schijnwerpers. De oud-minister president was chef van de NAVO geworden. In Den Haag zou de NAVO-top gaan plaatsvinden. De stad werd opgepoetst, klaargemaakt voor hoog internationaal bezoek. De zwerwers werden verplaatst uit Den Haag, wegen werden vrijgemaakt voor de kolonnes gepantserde voertuigen. Het NAVO-dorp werd opgebouwd. De Amerikaanse president Donald Trump kwam langs, evenals de Oekraïense leider Volodymyr Zelensky, die geen officiële rol had, maar in de gelegenheid werd gesteld om te lobbyen achter de schermen. Het was hier dat Schoof er de 5 procent-norm doorheen drukte voor Nederland, in deze strak georganiseerde top, waar veel op het spel stond. Het was het *finest hour* voor Schoof en Rutte. Tragisch was het dat vlak ervoor het kabinet was gevallen door Wilders. De toch al gehandicapte Schoof moet ook nog eens als demissionair minister-president zijn gasten verwelkomen op de top.

Nederland zette zijn beste beentje voor bij het bezoek van Trump. Alles werd uit de kast getrokken om de Amerikaanse leider te behagen; met als klapstuk Trumps 'pyjamaparty' bij het koninklijk paar op hun paleis Huis ten Bosch. Op 25 juni gaf de Amerikaanse president een persconferentie in zijn eigen theatrale stijl ten overstaan van honderden journalisten uit de hele wereld. Hij wordt geflankeerd door de strak voor zich uit kijkende minister van Oorlog

Pete Hegseth en minister van Buitenlandse Zaken Marco Rubio. De ministers zijn niet meer dan figuranten tijdens de 'show' van de president. 'Toevallig' mogen drie Nederlandse journalisten een vraag aan de president stellen.

Trump is zichtbaar dik tevreden met het resultaat van Den Haag en de joviale ontvangst in Nederland. Ook de Turkse president Erdogan is aanwezig. Na de Amerikaanse president gaf hij een persconferentie waarbij opvalt dat na afloop clubjes Turkse journalisten om een selfie met hun eigen president Erdogan vragen.

Soms heb je geen regering nodig om van iets een succes te maken. Dan dicteert de wereldpolitiek wat er moet gebeuren.

De NAVO-top in Den Haag was een succes: er was resultaat, er waren geen veiligheidsproblemen en er was enorme media-aandacht.

Het was knap dat Schoof de defensie-norm nog binnenhaalde in een Nederlands politiek landschap dat weer, alweer, in een chaotische periode verkeerde. Deze politieke daad kon hij nog op zijn conto schrijven. Ondanks de val van het kabinet – georkestreerd door Wilders enkele weken voor de top – werd de top een succes.

World Forum, 25 juni 2025
Minister-president Schoof en NAVO-topman
Rutte verwelkomen president Trump (P:130).

Wandelgang, 18 september 2024
PVV-leider Geert Wilders neemt even rust op de eerste
dag van de Algemene Politieke Beschouwingen.

Patatbalie, 19 september 2024
Minister-president Dick Schoof baant zich een weg door journalisten
op de tweede dag van de Algemene Politieke Beschouwingen.

Catshuis, 22 oktober 2024
Yeşilgöz (VVD) arriveert voor het overleg van
minister-president Dick Schoof met de coalitiepartijen,
over de noodwet voor asielmaatregelen.

Catshuis, 21 oktober 2024
Minister Faber, vastberaden om het strengste
asielbeleid ooit tot stand te brengen.

Wandelgang, 4 juni 2025
Wilders (PVV) loopt langs Yeşilgöz (VVD) tijdens het debat over de val van het kabinet-Schoof. Wilders stapte uit de coalitie omdat hij strengere asielmaatregelen wilde.

Huis ten Bosch, 24 juni 2025
Donald Trump, president van de Verenigde Staten,
arriveert bij paleis Huis ten Bosch voor een informeel diner.

Huis ten Bosch, 24 juni 2025
Regeringsleiders en staatshoofden poseren met
koning Willem-Alexander en koningin Maxima
voorafgaand aan een informeel diner.

Op 22 november 2023 gebeurde wat lang voor onmogelijk werd gehouden: de PVV van Geert Wilders werd de grootste partij van Nederland. Al even onverwacht stond op 2 juli 2024 de goedwillende, maar politiek onervaren topambtenaar Dick Schoof naast de koning op het bordes. Het kabinet-Schoof (2024-2025) werd na een slopende formatie gevormd en zou een rariteiten-kabinet worden waar eigenlijk niemand zich mee verbonden voelde, laat staan identificeerde. PVV, NSC en BBB hadden nog nooit in een kabinet gezeten. Politiek-bestuurlijk amateurisme droop er vanaf dag één van af. VVD-leider Dilan Yeşilgöz had tijdens de verkiezingscampagne haar kaarten gezet op de partij van Wilders. In de praktijk bleek samen met Wilders het land besturen een slecht idee.

Het door sommigen met trots het 'meest rechtse kabinet ooit' genoemd, bleek een boze droom. Over alles maakte de coalitie ruzie: migratie, rechtstaat, defensiebeleid en zelfs over koninklijke onderscheidingen ontstond tweespalt. Het regeerakkoord bleek gebouwd op drijfzand. Er was sprake van een coalitie van partijen die elkaar tot in het diepst van hun vezels wantrouwden.

Als een Don Quichot moest de onervaren minister-president zijn troepen leiden door een politiek moeras. Het liep verkeerd af. Het kabinet dat van niemand was, zou roemloos de parlementaire geschiedenis in gaan.

Een boek met unieke foto's van politiek fotograaf Bart Maat (o.a bekend van de beroemde foto *Functie Elders*) en een essay van doorgewinterd parlementair journalist en documentairemaker ('RUTTE') Leonard Ornstein.

